

דברי הרב ד"ר יצחק דב פריז

מתוך נאום שנשא בעת קבלת פרס שר החינוך ליצירה יהודית, תשס"ג

...חוב הוא של מקבל הפרס כלפי עצמו לממש את היכולת הגלומה בו ולהביא לתיקון עולם, דבר חידוש היצוק מתוכו, ממהותו הפנימית ומייחודו – שיש בכל אחד ואחד – שמכוחם יכול הוא, ורק הוא, לומר את שירתו שלו. חייב האדם, כל יחיד ויחיד, להתעלות בעצמו על מנת להעלות את זולתו, בבחינת טופח על מנת להטפיה, להגיע לכלל ביטוי ולהביא לעולם את אותו ספרן של יחידים, שהוא תמצית נפשו שלו – ופירושו של עולם...

חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותיי, וכן גם לתורות רבותיי, ולוואי והייתי כפני לבנה מול פני חמה. מצד אחד נראים לי דיוקניהם של מוריי הדגולים בתורה נוחם עדן, ובראשם אבי מורי, שאך מעט מן המעט מתורתם הרבה שהריצו בי דבק ונותר. מצד שני עומדים לנגד עיניי מוריי באקדמיה, חוקרים דגולים וידועי שם, ולב יודע מרת נפשו, שלעומת כולם כאין וכאפס נחשבת.

קשה עליי מלאכת הכתיבה. שכן הם, מוריי ורבותיי משכבר הימים עדיין עומדים סביבותיי, מפשפשים בכל מילותיי, שוקלים אותן במאזניים, מודדים אותן בפלס, בודקים שמא טעות עלתה בידי, דואגים שמא יסתרו דבריי מנייה וביה ומצרים שמא אסטה מדרך הישר, ואני אנה אני בא.

אך לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין ליבטל הימנה. דברים הרבה חידש הבעש"ט, ובהם גם שחייב האדם לשום עצמו לאין, שרק מתוך ביטול חשיבות האני יוכל להכיר בגדלות הבורא ולדבוק בו. אך עם זה שעליו להכיר במיעוט ערכו, צריך האדם גם לדעת מה חובתו בעולמו, שאם לא כן ייבטל ממלאכתו, יחמוק משליחותו ולא יפרע את חובו לקב"ה, לעולם ולעצמו. ולכן עליו לדעת את נפשו ומוזה את דרכו שלו, שרק כך יוכל לעלות במסילה ולדבוק בקב"ה, ועם לאו, יוותר תלוי על בלימה. אמת, בטל הוא האדם ביחס לקב"ה, אך מהותו שהיא חובתו בעולמו אינה בטלה.

זכיתי וטעמתי משני העולמות, תורה וחולין, ובעזרת המעט שנותר בידי החילוני לאחרונה לעיין ולחקור בהלכות ובהליכות עולם המעשה שבתורה ובדברי חז"ל לדורותיהם. קטונתי, אך זכות אבותיי היא שעמדה לי, ובע"ה זכיתי לעידודם של גדולים וטובים, מבני ברית ושאינם מבני ברית, מהארץ ומחו"ל (ולא אוכל לפרטם כי רבים הם), להמשיך בעבודת קודש זו. וגם לרעי אמת זכיתי, איש לרעהו נעזורה ולאחיו נאמר חזק. ואתם חברי הוועדה סמכתונו באישיות, שמלאכתנו דרושה לעת אשר כזאת, כאשר יש בקרבנו תינוקות שנשבו החושבים מעט ונחשבים הרבה, שלא זכו להתחמם לאורה של תורה ומשמיעים חדשים לבקרים שאין התורה וחוקיה נאורים, וכביכול כקליפת השום נחשבה לעומת ערכי ההומניזם והמדע.

ואם אמנם אמרו חכמים יש חכמה באומות תאמיין, שאין חכמה בתורה לא אמרו, והספרים מצויים, ושערי בתי מדרשות פתוחים, ורשאי כל החפץ ללמוד ולהבין. וכאשר נעיין בתורה ובדברי חז"ל ונסה באמת לעמוד על הגלום בהם, נמצא שיש חכמה בישראל, וככל שנעמיק בזה, יותר נהא כאיש נדהם. שבדברים הרבה קדמו חכמינו לחכמי האומות בזמן ובעומק, ועדיין יש בדבריהם אף למצוא מזור לבעיות דורנו, ואוי לנו שתורה מונחת בקרן זוית. יתרה מזו, בעוד בנו יש ממאנים לשמוע, מחכמי האומות יש הגאים כי נטלו הרבה מהתורה, מהנביאים, מחז"ל ומרבתינו הראשונים ועדיין נוטלים הם, ויודו על זה בדברי מחקר והגות, ויבקשו להוסיף דעת מתורתנו.

והנה דווקא אנו זונחים את תפארת סגולתנו, עומדים כעניים בפתח והולכים לחצוב בארות בארות נשברים ושואלים בריש גלי מאי אהנו לן רבנן. ואף כי את דתי המלך איננו יודעים, נחשבנו שונים מכל עם, וכמפורד ומפורד יראה העם אשר לבדד ישכון.

מי יתן, וה' הטוב יאיר עינינו בתורתנו, ובעזרת הפרס שחייבתם אותנו, נזכה להפיץ מעט מאור התורה בקרב המוני בני ישראל, והיינו שוב לעם אחד כדברי ר' סעדיה גאון, שאין אומתנו אומה אלא בתורתיה, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ועוד תורות הרבה הגנוזות בה. והיה זה חלקנו, ללמוד וללמד להפיק לקח לשמור ולעשות ונס יגון ואנחה ונזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן.

קווים לדמותו

הרב ד"ר יצחק דב פריז נולד בתל אביב בשנת ת"ש להוריו הרב אריה לייב פריז ואמו פרידה לבית פרנד. למד ביישיבת חברון שבירושלים והוסמך לרבנות על ידי ראש הישיבה, הרב יחזקאל סרנא ז"ל, וכן על ידי הרב איסר יהודה אונטרמן ז"ל, מי שהיה הרב הראשי לישראל. לאחר מכן עבר לכולל "שבט מיהודה" אשר בראשו עמד הרב אפרים בורודיאנסקי ז"ל (לימים עורך האנציקלופדיה התלמודית).

במקביל השתלם בכלכלה באופן עצמאי-אקסטרני וקיבל תואר ראשון בכלכלה בהצטיינות מאוניברסיטת לונדון. בזכות מלגה שקיבל מאוניברסיטת בראון שבארזה"ב נסע ללמוד שם לתואר מוסמך, ושם גם כתב את עבודת הדוקטורט בכלכלה אורבנית.

במקביל ללימודיו ואחריהם לימד קורסים בנושאים שונים של כלכלה יישומית ברמות שונות באוניברסיטאות ידועות בארצות הברית. לאחר שחזר ארצה לימד באוניברסיטת בר-אילן ובביה"ס למנהל עסקים של האוניברסיטה העברית. מקום עבודתו העיקרי היה במכללה ירושלים, שם הקים וניהל את החוג לחשבונאות, וכן לימד מגוון קורסים שונים הן בתחום הכלכלה והן בתחום היהדות.

בשנות חייו האחרונות התמקד בחקר המחשבה הכלכלית היהודית, פרסם מחקרים בדפוס ובכנסים, וכן יזם וארגן כנסים שונים, מקומיים ובין לאומיים. בשנת תשס"ג זכה ב"פרס השר לתרבות יהודית" על מנת שיתפנה לכתוב ספר בנושא המחשבה הכלכלית היהודית, ספר שאותו לא זכה לסיים.

ביום שני, כ' באב תשס"ו, לקה בפתאומיות באירוע מוחי. לאחר יום נקבע מותו, והוא נקבר בהר המנוחות בירושלים.

על קברו נחקק:

בעל ואב אוהב ונאהב
איש אשכולות, תורה וחכמה
חוקר ומעיין בכל דרכיו
טוב ומיטיב בכל מעשיו
נלקח מאיתנו במלוא כוח יצירתו

ה' אדר ת"ש - כ"א מנחם-אב תשס"ו
תנצב"ה